

Pro Käkijärvi-hanke 2021-2023

ennen...

...jälkeen

KUNNOSTAMISTOIMET

Käkijärvi on aiemmin ollut hyvä lintujärvi, mutta umpeenkasvun myötä linnusto on merkittävästi heikentynyt. Syyskuussa 2023 järven kunnostamiseksi tehtiin kelluvalla kaivinkoneella yhdeksän pesimäsaarekettä ja ruopattiin noin kilometri 5-10 metriä leveää uomaa monimuotoisiksi avovesialueiksi. Ruoppausmassoja läjitettiin järven länsipuoliselle entiselle pylväskentälle kovalle maalle tulvan ulottumattomiin. Osa massoista läjitettiin pesimäsaarekkeisiin, jotta linnuilla on kuivaa maata mahdollisimman turvalliseen pesimiseen. Saarekkeet parantavat lintujen pesimämahdollisuuksia, sillä maapetojen on vaikeampi päästä saarissa oleville pesille. Mikäli järvelle saadaan saarekkeiden avulla palautettua pedoilta suojaa antava naurulokkiyhdyksunta, parantaa se edelleen kaikkien vesilintujen elinolosuhteita. Ruoppauksessa lisääntynyt pienipiirteinen avovesi on niin ikään eduksi kaikille vesilinnuille ja sudenkorennoille.

Suolla kasvavaa koivikkoa poistui jonkin verran ruoppauksen yhteydessä ja sitä myös paikoitellen raivattiin vesialueiden läheisyydestä. Raivausta kokeillaan pienellä alueella, jotta nähdään, johtaako raivaus entistä kovempaan vesakoitumiseen. Vähintään pesimäsaarekkeiden pitäminen avoimena on tärkeää, jotta linnut viihtyvät niillä. Linnuille tärkeimmät saarekkeet pitää raivata avoimiksi pajuista ja muusta korkeasta kasvillisuudesta vuosittain.

Vieraslajipedot supikoira ja minkki tuhoavat tehokkaasti lintujen pesiä ja poikasia. Hankkeen aikana Käkijärvellä pyydystettiin kymmeniä supikoiria ja muutamia minkkejä. Pienpetopyyntiä järven lähistöltä on tärkeää jatkaa

vuosittain, sillä kanta palautuu nopeasti, vaikka se jossain vaiheessa olisikin pyydetty vähiin tai jopa kokonaan pois alueelta.

Ruoppaukseen haettiin vesilain mukainen lupa aluehallintovirastolta. Järven vesialuetta hallinnoiva osakaskunta toimi luvan hakijana. Suunnittelua varten järven pohjoispäästä tutkittiin sedimenttikairauksella haitta-ainepitoisuuksia kyllästämöltä mahdollisesti valuneiden haitta-ainepitoisuuksia ei löytynyt. Käkijärvelle tehtiin 31.12.2030 asti voimassa olevan kunnostus- ja luonnonhoitosuunnitelma, jonka Pirkanmaan ELY-keskus hyväksyi joulukuussa 2022. Hoitotoimenpiteet luonnonsuojelualueella tehdään 1.9.-14.4. välillä, jotta minimoidaan linnustolle aiheutuva häiriö.

RAHOITAJAT

Mäntän Rotaryklubi ry:n hallinnoima Pro Käkijärvi -hanke sai keväällä 2022 avustuksen Käkijärven lintuveden kunnostamiseen Ympäristöministeriön HELMI-elin ympäristöohjelmasta, jonka tarkoitus on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta. Pro Käkijärvi-hanke oli yksi 60 Kunta- ja Järjestö-Helmen avustuksen saaneista hankkeista vuonna 2022. Helmi-elin ympäristöohjelman avustuksella keskityttiin järven kunnostamistoiimiin, sedimenttitutkimuksiin, linnusto-, viitasammakko- ja korentoselvityksiin sekä pienpetovälineistön hankkimiseen. Hankkeen budjetti oli 112 201,97 €, josta Helmi-avustus oli 95 %. Omarahoitukseen saatiin Matti ja Sirkka Kaivoksen säätiön sekä Suomenselän Lintutieteellisen yhdistyksen apuraha.

Virkistyskäyttöä varten Pro Käkijärvi-hanke sai erillisen avustuksen Leader PoKo:lta. Avustuksella hankittiin materiaalit linnunpönttöihin, kunnostettiin lintutornille menevää tietä ja polkua, hankittiin lintutornille valvontakamera, kaksi penkkiä ja kaukoputki sekä kaksi opastaulua. Kustannukset olivat 5 335,90 € ja avustus 4 415,87 €. Omarahoitukseen sekä hankkeen muihin kuluihin Rotarypiiri 1390 myönsi 2 500 € apurahan.

HELMI-OHJELMA VAHVISTAA LUONNON MONIMUOTOISUUTTA

Helmi-elin ympäristöohjelma 2021-2030 vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluita. Samalla hillitään ilmastomuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Ohjelman toimet auttavat satoja uhanalaisia lajeja sekä suurta osaa Suomen uhanalaisista luontotyypeistä.

Helmi-ohjelma parantaa elinympäristöjen tilaa muun muassa suojelemalla soita, kunnostamalla ja hoitamalla lintuveisiä, perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä kunnostamalla vesi- ja rantaluontoa.

ROTARYTIETOUTTA

Rotary on paikalliseen kansalaistoimintaan aktiivoina ja yhteiskunnan hyväksi toimiva järjestö. Rotarysäätiö on määritellyt tukemiensa hankkeiden painopistealueet, joita ovat rauhan rakentaminen ja konfliktien ehkäisy, sairauksien ehkäisy ja hoito, vesi ja sanitaatio, äitien ja lasten terveys, peruskoulutus ja luku- ja kirjoitustaito sekä taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys. Rotarit toteuttavat myös ympäristöprojekteja sekä vesistöjen suojeleutyyötä edistäviä hankkeita. Heinäkuusta 2021 ympäristön suojeleminen on nousut järjestön yhdeksi kärkiteemoista. "Palvelu itsekkyyden edelle".

Käkijärvi on 26.5.2005 perustettu luonnonsuojelualue. Luonnonsuojelualueen perustamispäätöksen mukaan alueella on sallittu erikseen hyväksyttävän hoitosuunnitelman mukaiset toimet, jotka ovat tarpeellisia alueen säilyttämiseksi sopivana linnustolle ja muulle suojeltavalle eliölajistolle.

Pro Käkijärvi-hankkeen tärkeimpänä tavoitteena oli estää lajistoltaan merkittävän lintujärven umpeenkasvu kunnostamalla järveä siten, että mahdollisimman moni siellä aiemmin viihtyneistä lintulajeista palaisi takaisin pesimään. Tavoitteena oli myös auttaa kaupungin asukkaita löytämään oman kotipaikkansa luontokohde. Lintutornin tie ja polku on kunnostettu hankkeen yhteydessä.

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Järvi alueen omistajat, Kolhon yhteisten vesialueiden osakaskunta, Uudenmaan ja Pirkanmaan ELY-keskukset, Aluehallintovirasto, Aallokas Oy, Joonas Karikko, Santtu Uitto, Johanen Järvinen, Paavo Jyrinki, Mänttä-Vilppulan kaupunki, Leader PoKo, Matti ja Sirkka Kaivoksen säätiö, Rotarypiiri 1390, Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry., Finsilva Oyj Konepalvelu Jarmo Latvala, Ramboll Oy, Kuljetusliike Onni Kuusisto Oy, Timo Nieminen, Sunday Creative Oy, Halla-ahon tiekunta, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys, Markku Saarinen, lintuharrastajat, Mäntän Luonnonsuojeluyhdistys, Mänttä-Vilppulan seurakunta, Vilppulan vankila, Kolhon VPK, Koillis-Pirkan Safarikelkkailijat

PRO KÄKIJÄRVI-HANKE

www.rotary.fi/mantta/
mita-teeemme/pro-kakijarvi

Kunnostamissuunnitelma ja töiden valvonta: Matti Aalto.
Hankkeen vetäjä: Tuija Seppälä.

Kuvat: Timo Nieminen, Markku Saarinen, Matti Aalto, Joonas Karikko, Tuija Seppälä, Pixabay | Layout: Sunday Creative Oy

Pro Käkijärvi-hanke 2021-2023

LINNUSTO

Käkijärven vakituiseen pesimälinnustoon kuuluvat tavallimmat sorsalinnut: telkkä, sinisorsa, tavi ja laulujoutsen. Ruoikkoisten lintujärvien tyyppilajit kaulushaikara ja ruskosuohaukka pesivät myös vuosittain.

Kahlaajista lajiston kuuluvat taivaanvuohi, kurki, metsäviklo ja lehtokurppa. Varpuslinnuista ruoikoissa ja rantapajukoissa viihtyvät ruokokertuset ja pajusirkut.

Vuoden 2022 harvinaisimpana lajina järvellä reviiäärin piti luhtakana, josta on tehty havaintoja aikaisempinakin vuosina. Sotkat, lokkilinnut, nokikana, uikut ja harvalukuiset puolisuokeltajasorsat ovat sen sijaan kadonneet pesimälinnustosta.

Käkijärvellä on merkitystä myös muutonaikaisena levähdysalueena sekä keväisin että syksyisin. Metsästysrauhituksen vuoksi Käkijärvi on tärkeä syksyllä levähtäville sorsalinnuille.

VIITASAMMAKKO

Viitasammakkokanta on Käkijärvellä runsas. Koiraiden pulputtavaa ääntä kuulee kutuaikaan toukokuun alkupuoliskolla joka puolella järveä. Paras kuuntelu-aika on iltayön tunteina.

KORENNOT

Kesän 2022 sudenkorentokartoitukset kohdennettiin luontodirektiivin tiukasti suojelemien lampikorentojen lentoaikaan kesä-heinäkuun vaihteeseen. Järveltä löytyikin runsaasti lummelampikorentoja ja muutamia täplälampikorentoja. Kartoituksissa keskityttiin etsimään luontodirektiivin lajeja, mutta myös muut havaitut lajit kirjattiin, jotta yleiskuva järven sudenkorentotilanteesta jää muistiin.

Runsaimpina havaitut korentolajit olivat ruskohukankorento ja isotyönkorento. Lummelampikorento oli jo kolmanneksi runsain havaittu laji, sillä niitä nähtiin peräti yli 280 yksilöä.

KASVISTO

Käkijärven putkilokasvilajisto on erittäin monipuolinen, vaikka järven alueella ei tavatakaan harvinaisempia lajeja. Biologi Johanen Järvinen nimesi kartoituksessa kaikkiaan 143 eri kasvilajia. Lajiston monipuolisuus johtuu siitä, että järven alueella on useita erilaisia kasviyhteisöjä.

Käkijärven luoteis- ja pohjoisosaa luonnehtii rakkasammalista muodostunut kelluva luhta, jonka valtalajeina ovat harmaapaju, hieskoivu, järviruoko, järvikorte, jouhisara, raate ja isokarpalo.

Järven itäosissa on saraluhtaa ja lähes puhtaita järviruokoyhdyskuntia. Järviruokovyöhyke kiertää myös järven keskelle jäävää vapaan veden aluetta. Saraluhdan valtalajit ovat viiltosara, pullosara, luhtasara ja jouhisara, niiden seassa kasvaa paljon myös järviruokoa ja vetisimmässä paikoissa vesikuusta, isovesihernettä, pikkuvesihernettä ja rimpivesihernettä.

Lintutornin edessä on avointa kelluvaa rakkasuota. Sen valtalajeina rakkasammalien lisäksi ovat isokarpalo, pyöreälehtikihokki, kurjenjalka, pullosara ja mutasara.

Vapaan veden alueella järven keskiosissa on tyyppillisesti vallitsevina ulpukka, konnanulpukka, pohjanlumme ja siimapalpakko.

Käkijärven rantaosissa vallitsee usein heinä- ja saravaltainen kasvillisuus: luhtakastikka, harmaakastikka, rönsyrölli, luhtarölli, jokapaikansara, pullosara, luhtasara ja jouhisara. Rannoilla viihtyvät myös juolukka, kurjenjalka, ranta-alpi, terttualpi, rantakukka, raate, myrkykeiso, suoputki ja paikoin kurjenmiekkä.

Järven koillisosassa on pieni kasvusto järvikaislaa ja keskiosissa vesikuusi muodostaa ison pinnan yläpuolelle ulottuvan kasvuston. Käkiojassa kasvaa muun muassa purovitaa.

KURKI
(*Grus grus*)

LAULUJOUTSEN
(*Cygnus cygnus*)

KAULUSHAIKARA
(*Botaurus stellaris*)

TAIVAANVUOHI
(*Gallinago gallinago*)

METSÄVIKLO
(*Tringa ochropus*)

TELKKÄ
(*Bucephala clangula*)

SINISORSA
(*Anas platyrhynchos*)

TAVI
(*Anas crecca*)

PAJUSIRKKU
(*Schoeniclus schoeniclus*)

RUOKOKERTTUNEN
(*Acrocephalus schoenobaenus*)

RUSKOSUOHAUKKA
(*Circus aeruginosus*)

LUHTAKANA
(*Rallus aquaticus*)

VIITASAMMAKKO
(*Rana arvalis*)

RUSKOHUKANKORENTO
(*Libellula quadrimaculata*)

LUMMELAMPIKORENTO
(*Leucorrhinia caudalis*)

ISOTYTÖNKORENTO
(*Erythromma najas*)

ISOKARPALO
(*Vaccinium oxycoccos*)

PULLOSARA
(*Carex rostrata*)

KURJENMIEKKA
(*Iris pseudacorus*)

ISOLAMPIKORENTO
(*Leucorrhinia rubicunda*)

PIKKUTIKKA
(*Dendrocopos minor*)